

Programmabegroting

Plassenschap Loodrecht e.o. 2017

Voorwoord

Dit document bevat de programmabegroting van het Plassenschap Loosdrecht e.o. voor 2017. Het eerste hoofdstuk is het programmaplan 2017. Hierin staat een beschrijving van de (financiële) ambities van het recreatieschap en algemene uitgangspunten. Hoofdstuk 2 bevat de paragrafen die nader ingaan op de inhoud. Het derde hoofdstuk bevat de financiële positie en het laatste hoofdstuk, hoofdstuk 4, betreft de exploitatie.

Opgemaakt door het dagelijks bestuur bij besluit van 31 maart 2016 en vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur, gehouden op 17 juni 2016.

Dhr. drs. M.E. Smit, voorzitter

Mw. ir. M. Fleer, secretaris (wnd.)

Inhoudsopgave

	Beleidsbegroting	pag. 1-15
1	Programmaplan	1
1.1	Uitgangspunten	1
1.2	Exploitatieoverzicht (verkort)	4
1.3	Deelnemersbijdragen	6
2.1	Productenbegroting	7
2.2	Paragrafen	10
	Financiële begroting	pag.20-23
3	Balans en toelichting	20
4	Overzicht lasten en baten	23
	Meerjarenbegroting	pag.24-26
5.1	Investerings- en financieringsstaat 2016-2020	24
6.1	Meerjarenbegroting lasten en baten 2016-2020	26
7	Bijlagen	pag. 27

Programma 2017

1.1 Uitgangspunten

Deze begroting is gebaseerd op de uitgangspunten die het dagelijks bestuur heeft geformuleerd in de Kadernota die op 15 januari 2016 is vastgesteld en vervolgens aan de deelnemers heeft kenbaar gemaakt.

Het Plassenschap heeft als taak het onderhouden en beheren van recreatievoorzieningen rond de Loosdrechtse plassen, in de Kievitsbuurten en in het veenweidegebied van de gemeente Stichtse Vecht. Hierna wordt aangegeven welke werkwijze wordt gevolgd bij het in stand houden van de bestaande voorzieningen.

Bij beheren behoort ook het doorontwikkelen van bestaande en aanleggen van nieuwe voorzieningen opdat het aanbod in het gebied blijft aansluiten bij de veranderende vraag van de recreant. Bieden de eilanden nog wat er gevraagd wordt en is er behoefte aan andere voorzieningen? Het Plassenschap heeft er voornamelijk voor gekozen om niet zelf een ontwikkelplan op te stellen, maar om zich te richten naar de ontwikkelingen die gewenst wordt op basis van het gebiedsplan voor de Oostelijke Vechtplassen, onderdeel van het programma Gooi en Vecht. De Loosdrechtse plassen functioneren immers in een groter geografisch geheel en er spelen meer belangen dan openlucht recreatie. In het gebiedsplan voor de Oostelijke Vechtplassen wordt een integrale afweging gemaakt tussen de belangen van natuur, water en recreatie. Dit gebiedsplan is er bij het vaststellen van deze begroting nog niet. Of er dus bijvoorbeeld in het plasseengebied gewerkt moet worden aan meer vaarrondjes en welke in concreto zal nog moeten blijken. Daarom wordt vooral gericht op de zogenaamde no-regret maatregelen uit het gebiedsplan.

Ook is er voortdurend oog voor een realistische balans tussen kosten en baten. Niet alle voorzieningen leveren ook baten op. Soms is dat niet mogelijk of zelfs ongewenst, maar bijvoorbeeld een horecaverpachting zoals op De Strook en eiland Meent verhoogt zowel de kwaliteit van het gebied en genereert baten. Het Plassenschap is bloot eigenaar van het recreatiecentrum Mijnden en geeft dit in erfpacht uit. Met de erfpachter wordt onderhandeld over een doorontwikkeling van het daar geboden product, zodanig dat dit beter aansluit bij de huidige vraag naar verblijfsaanbod. Tegelijkertijd zal de toegenomen waarde zich uiten in verhoging van de erfpachtcanon.

Het Plassenschap is nautisch beheerder (stelt regels aan het scheepvaartverkeer) en voert een aantal verordeningen uit die de kwaliteit van het plasseengebied bewaken.

Op de Loosdrechtse Plassen beheert het Plassenschap een viertal sluizen die toegang geven tot de Loosdrechtse Plassen. In het westelijk weidegebied betreft het enkele paden, kades en recreatieterrainen. Deze routestructuur zal in elk geval in stand moeten blijven. Voor vaarwegen is daarom gedurende de jaren 2015 tot en met 2017 een jaarlijks budget beschikbaar van € 500.000. Binnen dat budget wordt op basis van urgentie overgegaan tot vervangen van de beschoeiingen, soms zelfs het nieuw plaatsen daarvan ('s-Gravelandsevaart westzijde) bij voorkeur door duurzaam gerecycled kunststof.

Het herbeschoeien van de legakkers wordt nog uitgesteld. In 2016 en 2017 loopt de pilot veenslib. Binnen die pilot wordt onderzocht hoe veenslib, dat in de plassen een toenemend probleem voor de bevaarbaarheid oplevert, kan worden toegepast als bouwstof voor duurzame, stabiele rietoevers ter bescherming van de legakkers. Deze pilot wordt betaald door de in het Plassenschap vertegenwoordigde bestuurlijke partners, aangevuld met het waterschap Amstel Gooi en Vecht en private stakeholders (bewoners en watersprotbedrijven). De intentie is om bij slagen van de proef, dit procedé uit te rollen naar de slibproblematiek in het gehele plasseengebied en naar het gehele legakkereengebied.

Daarvoor zal gezien de omvang van die maatregelen geld moeten worden gevonden op Europees niveau. Het Plassenschap zal in zijn budget rekening moeten houden met de beheerskosten van deze vorm van oevers.

Structuur Plassenschap Loosdrecht

Vooralsnog heeft het Plassenschap zich enigszins afzijdig gehouden van de structuurdiscussie die al enige jaren loopt rond de structuur van de recreatieschappen in de provincie Utrecht. Het Plassenschap is immers deels gelegen in de provincie Noord-Holland en – zoals hiervoor aangegeven – richt het Plassenschap zich vooral op de inhoudelijke opdracht en daarna pas op de vorm. Ook in Noord-Holland loopt een discussie over de vorm van de recreatieve samenwerking. Het dagelijks bestuur wil met de plassenraad en uiteindelijk de deelnemers binnen korte tijd de discussie aan.

Financiële Uitgangspunten 2017

In deze begroting gaan we uit van:

1. Het reguliere beheer vindt sober en doelmatig plaats, op basis van principes van schoon, heel en veilig, en (voor zover te meten) op niveau van een rapportcijfer 6. Dit is conform de huidige situatie.
2. De dotatie groot onderhoud vindt plaats op basis van de in de afgelopen jaren gehanteerde methode.
3. De aan RMN te betalen personeelslasten ontwikkelen zich conform CAO provincies. De CAO provincies neemt naar verwachting met 1,0 % toe.
4. Het te hanteren prijsindexcijfer bedraagt, op basis van de cijfers 2015 en verwachting 2016, voor 2017 1,0%. Ook in de meerjarenramingen wordt met 1,0 % prijsindex gerekend.
5. De deelnemersbijdragen worden niet geïndexeerd; dit leidt ertoe dat de onder 3 en 4 benoemde kostenstijgingen binnen het bestaande budget worden opgevangen.

Concrete vertaling

Veenslib

In het najaar 2016 is de start gepland van de pilot veenslib waarbij in een eerste fase schapsakkers langs de Muyevelde wetering worden hersteld met veenslib uit de 1^e plas. Het voornemen is direct door te lopen in een tweede fase, waarin veenslib uit de vijfde plas wordt aangewend voor herstel van akkers in de Zuidelijke Kievitsbuurt. Het schap draagt 5% bij in het taakstellende, netto budget van maximaal € 1.500.000, zijnde een bedrag van € 75.000. De deelnemers in de pilot ondertekenen hiertoe een samenwerkingsovereenkomst waarin ook de projectstructuur wordt beschreven. (SOK). Het Plassenschap heeft de voorbereiding van dit project georganiseerd en betaald. De start van de operationele uitvoering geschiedt eveneens door het Plassenschap dat deze kosten inbrengt bij het project. Ook de aanbesteding wordt – voor rekening van het projectbudget - gedaan door het Plassenschap, dat hiervoor kostenloos een projectleider van de provincie Noord-Holland beschikbaar heeft gekregen. De bestuurlijke terugkoppeling geschiedt aan de stuurgroep voor het deelgebied Oostelijke Vechtplassen van het programma Gooi en Vechtstreek.

Overmatige waterplanten

Voor de verwijdering van de overmatige waterplanten (met name Cabomba) in schapswater wordt geen extra geld geraamd, bovenop het reguliere maaibudget. De gemeente Wijdmeren trekt een proefproject waarbinnen de verschillende verwijderingsmethoden op effectiviteit worden vergeleken. Het Plassenschap neemt actief aan deze proefneming deel, met diverse andere stakeholders. Uitgangspunt is dat ieder probleemhouder is voor de Cabomba in zijn eigen water; er is geen beheerder die integraal verantwoordelijk is voor de aanpak van waterplanten. Wel wordt in de risicoparagraaf ermee rekening gehouden dat waterplantengroei zich onverhoopt toch als een groter probleem manifesteert.

Risico's

Indien de kosten van ontwikkelingen duidelijk zijn kunnen ze worden geraamd en zo niet worden ze benoemd in de risicoparagraaf. In deze begroting worden totale risico's geraamd tot een bedrag van € 219.000, dat kan worden gedekt uit het weerstandsvermogen.

Duurzaamheid

Vervangen van beschoeiingen in de vaarwegen met duurzame combidamplanken (gerecycled kunststof met Europees houten onderdeel) , conform de ook reeds in de begroting 2016 opgenomen meerjarenplanning, is uitgangspunt. Deze zijn kostbaarder dan gewoon hardhout, maar hebben een verwachte levensduur van 40 jaar, het dubbele van hardhout. Indien acute ingrepen het budget onder druk zetten, kan toch worden gekozen voor hardhout.

Routebureau

Recreatie Midden-Nederland is samen met de provincie Utrecht een verkenning gestart naar een Routebureau voor het beheer en onderhoud van regionale routenetwerken voor wandelen, fietsen en varen. Indien het Routebureau tot stand komt en het Plassenschap zijn routes inbrengt in het routebureau, zal het in de begroting van het Plassenschap geraamde budget voor de routes overgaan naar het Routebureau.

Beschoeiingen

De volgende beschoeiingswerken staan geraamd:

- Zowel in 2016 als in 2017 staat een bedrag van € 216.000 geraamd voor het vervangen van telkens de helft van de totale beschoeiing van De Strook
- In de meerjarenraming wordt telkens een bedrag geraamd voor het vervangen van delen van de beschoeiingen van de recreatie-eilanden, te beginnen met 2017.
- Binnen de meerjarenraming heeft herprioritering plaatsgevonden om een plotseling urgent geworden aanpak van de 's-Gravelandsevaart (westzijde) mogelijk te maken. In 2017 wordt nu voorzien dat gekozen zal worden voor het aanpakken van het zuidelijk deel van de 's-Gravelandsevaart of de Muyevelde wetering; nader onderzoek zal de keuze onderbouwen.

Beheer eilanden

Het Plassenschap heeft meegewerkt aan de wens van Waternet om natuurvriendelijke oevers te realiseren in het plassegebied. Tegen de eilanden Marcus Pos, Meent en Geitekaai zijn aanzienlijke plasbermen gecreëerd, waarbinnen rietgroei op gang zal moeten komen wat weer goed is voor de waterkwaliteit en de visstand. Voordeel voor het schap is voordeel dat de beschoeiingen van de eilanden minder kwetsbaar worden voor golfslag waardoor de vervangingsinvesteringen voor de beschoeiingen lager kunnen worden geraamd. Nadeel is dat het periodiek maaien van de bermen, het tegengaan van elsenopschot en het verwijderen van zwerfvuil kostenverhogend werken. In 2016 is ook meegewerkt aan het plaatsen van gaasschermen tegen ganzenvraat in het riet. Hoofddoel hiervan is het riet weer geschikt te maken als leefgebied voor de Grote karekiet, een N2000 doel.

Inkomsten

Het aantal snelvaarontheffingen is met ingang van 2012, op proef voor een periode van 2 jaar, verhoogd van 600 naar 800 per jaar. Nadat aanvankelijk nog de wachtlijst kon worden aangesproken, is vanaf 2016 het aantal uitgegeven ontheffingen gedaald onder de 800. De belangstelling neemt kennelijk af, mede onder invloed van het relatief hoge tarief. De plassenraad heeft echter aangegeven de kosten voor een snelvaarontheffing jaarlijks te blijven indexeren. De raming voor 2017 is daarom gebaseerd op 750 uit te geven snelvaarontheffingen. Ook het aantal dagontheffingen loopt nog steeds terug, van 2080 stuks in het jaar 2000 naar 900 stuks in 2009 en vervolgens naar nog 450 stuks in 2015. Verwacht wordt dat deze dalende trend zich voortzet, zodat de raming voor 2017 gebaseerd is op 400 stuks.

Het Plassenschap is bloot eigenaar van de grond waarop het Recreatiecentrum Mijnden is gevestigd en ontvangt daarvoor erfpacht. Enkele jaren geleden is een herzieningstraject van de canon opgestart en vervolgens weer bevroren. Voor Mijnden is een nieuw bestemmingsplan in voorbereiding, dat een gewijzigde bedrijfsopzet mogelijk maakt, met name een reductie van het aantal toeristische kampeerplaatsen, waarvoor ander kortverblijfsaanbod in de plaats kan komen. In 2016 wordt met Mijnden gesproken over de wenselijkheid hiervan en de gevolgen voor de erfpachtcanon.

Voor een verblijfsrecreatieve ontwikkeling met horeca op het terrein Bosdijk zijn plannen ingediend welke in 2016 besproken worden met de gemeente Stichtse Vecht. De uitkomst hiervan zal in 2017 effect kunnen hebben, maar of dan reeds sprake zal zijn van inkomsten is de vraag

Recreatie Midden-Nederland (RMN)

Het recreatieschap neemt, samen met de andere Utrechtse recreatieschappen, deel aan de gemeenschappelijke regeling Recreatie Midden-Nederland (RMN). Het personeel werkzaam voor de recreatieschappen is in dienst bij RMN. Daardoor mag ieder deelnemend recreatieschap de diensten van RMN afnemen zonder voorafgaande aanbesteding. De begroting van RMN is feitelijk de consolidatie van de personeelsparagrafen van de vier deelnemende schappen. RMN omvat dus de gezamenlijke kosten voor personeel en annexe apparaatskosten – niet meer dan dat. De enkele jaren geleden ontwikkelde gedachte is dat RMN een zelfstandige, op de markt gerichte beheerorganisatie zou worden met inkomsten ook uit andere bronnen dan de schappen is verlaten. Jaarlijks stelt het bestuur van elke recreatieschap autonoom de voor dat schap benodigde personele bezetting vast. Het eventueel schrappen van taken door enig schap heeft, indien dit gevolgen heeft voor de vaste personele bezetting van RMN, rechtstreeks financiële gevolgen voor dat betreffende schap. In deze begroting wordt uitgegaan van een personele bezetting van 12,24 fte. Zie verder 2.2.5. paragraaf “Bedrijfsvoering” waar nader aandacht wordt besteed aan de omvang en inhoud van de personele bezetting.

1.2 Programmaplan

Algemeen

De Plassenraad heeft besloten de taken van het Plassenschap te beschouwen als één programma. Een programma bestaat uit een aantal producten. De kosten van de afzonderlijke producten zijn ook in deze begroting verantwoord. Het totaal van de producten is uiteraard gelijk aan het totaal van het programma; dit onder aftrek van de mogelijke ruimte voor instandhouding van de huidige recreatieve voorzieningen.

Programma: Het bevorderen van de belangen van de openluchtrecreatie binnen het werkgebied, door te zorgen voor de aanwezigheid van een breed scala van openbare recreatiemogelijkheden met een lage toegangdrempel, alsmede het zorgdragen voor de instandhouding van natuurlijke, landschappelijke, en cultuurhistorische elementen die de kwaliteit van het gebied voor de recreatie bepalen.

a. Beoogde maatschappelijke effecten. (Wat willen we bereiken?)

Het maatschappelijke effect is dat in het gehele schapsgebied de voorzieningen in stand gehouden worden en waar mogelijk worden verbeterd.

Concreet betekent het, dat het schap onveranderd streeft naar de instandhouding van:

1. de vier sluizen met een gebruik van ca. 30.000 schuttingen per jaar;
2. ca. 5.000 recreatieplaatsen op de dagrecreatieterreinen
(De Strook, de eilanden en de recreatieterreinen in het veenweidegebied);
3. ruim 200 aanlegplaatsen bij de eilanden en legakkers;
4. veilige fiets- en wandelpaden en –routes;
5. veilige en goed bruikbare vaarwegen en –routes;
6. de legakkergebieden (afhankelijk van de uitkomsten van de uitkomsten van de pilot veenslib).
7. voortzetting van het snelvaarbeleid door de uitgifte van max. 800 jaarontheffingen en van momenteel ca. 400 dagontheffingen.

b. Wat moeten we doen om het beoogde effect te bereiken (Wat gaan we daarvoor doen?)

Het Plassenschap heeft een dagelijks bestuur en een Plassenraad. Het ambtelijk apparaat is in dienst bij Recreatie Midden-Nederland. De taken waarmee het ambtelijk apparaat is belast zijn:

- Het verbeteren van het recreatief-toeristisch product.
- De (door-) ontwikkeling, de aanleg, het onderhoud en het beheer van recreatieterreinen en recreatievoorzieningen, zowel op het land als aan en in het water.
- Uitbreiding, onderhoud en beheer van een recreatieve infrastructuur, zowel te water als op het land.
- Het onderhouden en zo nodig herstellen van oevers van eilanden, legakkers en vaarwegen.
- De zorg voor het vlotte en veilige verloop van het scheepvaartverkeer.
- Het bewaken van een aangenaam recreatief klimaat op het water en de terreinen en voorzieningen, door eigen toezichthouders en in nauwe samenwerking met de politie.
- Het handhaven van verordeningen en verkeersbesluiten die de instandhouding van recreatieve en landschappelijke kwaliteit van de Loosdrechtse Plassen veilig stellen.
- Het mede zorgdragen voor de bescherming van natuur en landschap.
- Het waar mogelijk vergroten van de eigen inkomsten.
- Het deelnemen in en adviseren bij processen van gemeentelijke, regionale en provinciale beleidsvorming aangaande de openluchtrecreatie in brede zin, teneinde de hoofddoelstelling te realiseren.

c. Wat zijn de kosten (financiële middelen beschikbaar gesteld door de deelnemers).

Bij de raming van deze begroting 2017 is, evenals in de voorgaande jaren, ervan uitgegaan dat het huidige dagelijks beheerniveau gehandhaafd blijft. Om het gebied echter duurzaam in stand te kunnen houden zijn forse vervangingsinvesteringen nodig, hiermee is reeds vanaf de begroting 2014 een aanvang gemaakt.

Omschrijving	Rekening 2014	Begroting 2016	Begroting 2017
Salarissen, personeelskosten, diensten derden	1.001.500	1.045.200	954.900
Afschrijvingen en rente	266.100	391.700	443.000
Onderhoud kapitaalgoederen	448.300	382.200	383.500
Overige kosten	254.700	246.500	333.400
Totaal lasten	1.970.600	2.065.600	2.114.800

Omschrijving	Rekening 2014	Begroting 2016	Begroting 2017
Opbrengsten van eigendommen	266.800	273.700	289.200
Overige inkomsten	358.800	381.100	370.100
Dekkingsmiddelen	1.513.800	1.546.900	1.547.600
<i>Waarvan deelnemersbijdragen</i>	<i>1.274.400</i>	<i>1.306.400</i>	<i>1.306.400</i>
<i>Waarvan doorschuif-btw</i>	<i>239.400</i>	<i>240.500</i>	<i>241.200</i>
Totaal baten	2.139.400	2.201.700	2.206.900
Overschot aan dekkingsmiddelen	168.800	136.100	92.100

Evenals in de voorgaande jaren sluit ook de begroting 2017 met een batig saldo. Dit saldo wordt voor geraamd op afgerond € 92.000. Dit resultaat wordt toegevoegd aan de algemene reserve (weerstandsvormogen). Teneinde budgettaire ruimte te houden voor het oppakken van of deelnemen in projecten die volgen uit het gebiedsplan kan het bestuur van het Plassenschap het overschot bestemmen en via de algemene reserve toevoegen aan een bestemmingsreserve.

Er zijn nog een aantal factoren, die dit resultaat kunnen beïnvloeden. Deze factoren komen terug onder de risicoparagraaf (2.2.3) in het hoofdstuk paragrafen.

1.3 Dekkingsmiddelen

Omschrijving		Vastgestelde begroting 2016	Concept begroting 2017
Reguliere deelnemersbijdragen		€ 1.306.400	€ 1.306.400
Doorschuif BTW		€ 240.500	€ 241.200
Dekkingsmiddelen		€ 1.546.900	€ 1.547.600
Reguliere deelnemersbijdragen		€ 1.306.400	€ 1.306.400
Af: Bijdrage gem. Utrecht (vaste bijdrage +index)		€ 165.300	€ 165.300
Restant te verdelen op basis verdeelsleutel		€ 1.141.100	€ 1.141.100
Provincie Utrecht	14,74%	€ 168.200	€ 168.200
Provincie Noord-Holland	<u>33,58%</u>	€ 383.200	€ 383.200
	48,32%	€ 551.400	€ 551.400
Gemeente Wijdmeren	31,32%	€ 357.400	€ 357.400
Gemeente Stichtse Vecht	<u>20,36%</u>	€ 232.300	€ 232.300
	51,68%	€ 589.700	€ 589.700
Totaal percentage. excl. gem. Utrecht	100%		

2.1 Productenbegroting Plassenschap Loosdrecht e.o.

Inleiding

Vanaf 2015 tot en met 2021 worden aanzienlijke bedragen geraamd voor het duurzaam beschoeien van de onder verantwoording van het schap vallende hoofdvaarwegen. Daarnaast wordt financiële ruimte beschikbaar gehouden om te kunnen inspelen op wensen die voortkomen uit het nog vast te stellen integrale gebiedsplan voor de Oostelijke Vechtplassen (OVP).

2.1.1 Terreinen Veenweidegebied

Algemeen

De terreinen in het veenweidegebied (Bosdijk, De Geer, Zwaan, De Aa, en Oukoperdijk) zijn toegankelijk van zonsopgang tot zonsondergang. Ze zijn geschikt om te picknicken, wandelen of te vissen. Met uitzondering van de Bosdijk worden de terreintjes volgens schatting jaarlijks door een paar duizend recreanten bezocht. Op dit moment zijn er op geen van de terreinen bouwmogelijkheden.

Zwaan

Onderzocht wordt of eigendomsoverdracht van het terrein Zwaan mogelijk is gezien de hoge onderhoudskosten in relatie tot de beperkte recreatieve waarde.

Bosdijk

Voor wat betreft het grotere en intensiever bezochte recreatieterrein Bosdijk blijft de focus gericht op het inpassen van een verblijfsrecreatieve exploitatie. Een beperkte horeca zou het terrein behoorlijk kunnen opwaarderen.

2.1.2 De Strook

Beschoeien

De beschoeiing van de Strook is aan het einde van zijn levensduur. De planning is om in 2016 en 2017 telkens de helft voor een bedrag van € 216.000 te vervangen met de combidamplankmethode. Deze methode resulteert in een onderhoudsarme beschoeiing die verwacht wordt 40 jaar mee te gaan.

Parkeren

Tijdens drukke perioden in de zomermaanden wordt op de Nieuweweg door de gemeente Stichtse Vecht een éénrichting regime ingesteld in combinatie met de mogelijkheid tot parkeren aan één zijde van de weg; de parkeerplaats op De Strook zelf is dan vele malen te klein. De doorstroming, in relatie tot de bereikbaarheid voor hulpdiensten, staat of valt dan met een adequate handhaving. Daarvoor worden verkeersregelaars ingeschakeld.

Erfpacht

Inkomsten uit opstalrecht van de horecavoorziening en erfpacht van de dienstwoning zijn in de begroting opgenomen. Geen inkomsten zijn geraamd voor evenementen. De gemeente is tot nu toe terughoudend bij het verlenen van vergunningen. Enkele ondernemers hebben ideeën aangedragen voor recreatieve mogelijkheden op De Strook. Met de gemeente en de exploitant van het horecapaviljoen wordt overlegd over de mogelijke kansen die dit biedt.

2.1.3 Eilanden en aanlegplaatsen

Beschoeiing

In de meerjarenraming waren vanaf 2017 structurele bedragen geraamd voor het herstel cq. vervangen van de beschoeiingen van de eilanden. Nu Waternet op Markus Pos, Meent en Geitekaai

plasbermen met natuurvriendelijke oevers heeft aangelegd kunnen deze bedragen verlaagd worden omdat de harde beschoeiing minder te lijden heeft en mogelijk Verhoging van de post regulier onderhoud is echter noodzakelijk voor het bijhouden, maaien en schoonhouden van deze plasbermen. Het bieden van een goede biotoop voor de Grote Karekiet, opdat de aantallen van deze vogels in het plassengebied vergroten is een N2000 doelstelling. Het schap werkt daaraan mee door in het voorjaar netten op de beschoeiing toe te staan waarmee ganzen niet de kans krijgen het jonge riet op te vreten. De rietkraag krijgt daarmee de kans steviger te worden, wat bovendien een fraaier beeld geeft en een betere oeverbescherming biedt.

Begroeiing

De eilanden Marcus Pos en Meent hebben met incidenteel beschikbaar gesteld geld een forse opknapbeurt gekregen in de afgelopen jaren. De doorzichten zijn verbeterd en de aanlegplaatsen hebben een betere zonligging. Ook niet bedoelde 'schuilplekjes' zijn daarmee verdwenen wat de sociale controle heeft bevorderd. Het op peil houden van deze verbeteringen wordt vanaf nu in het onderhoud ingepland. Voorkomen moet worden dat de oude situatie weer terugkomt.

Exploitatie

Op Meent staat al vele jaren een kiosk waarvan de exploitatie is uitbesteed. Deze kiosk is recentelijk weer opgeknapt, maar hij blijft beperkt in omvang. Met de exploitant wordt gezocht naar uitbreiding van het aanbod, maar de verdienmogelijkheden blijven door de ligging op een eiland en het klimaat beperkt. Hetzelfde geldt voor de mogelijkheden op Marcus Pos, waar helemaal niets staat

Evenementen

Daar waar mogelijk worden op de eilanden kleinschalige evenementen en activiteiten toegelaten. Het hele plassengebied, met uitzondering van de Eerste Plas, ligt binnen de Natura 2000 begrenzing zodat de mogelijkheden beperkt blijven. Met de gemeente Wijdmeren is afgesproken dat de gemeente vanaf 2014 het loket is voor de behandeling van aanvragen van evenementen op het water en de eilanden. Uiteraard houden zowel de gemeente (openbare orde en veiligheid) als het Plassenschap (vaarwegbeheer en eigenaarschap) hun eigen rollen en bevoegdheden.

Veenslibeilanden

In samenwerking met de provincie Noord-Holland en andere stakeholders als de gemeente Wijdmeren en de georganiseerde watersport wordt de mogelijkheid onderzocht om met behulp van het in de plassen aanwezige hinderlijke veenslib nieuwe kunstmatige eilanden te bouwen op plekken waar deze historisch gezien thuis horen. Deze eilanden kunnen mogelijk ook een recreatieve functie krijgen. Een daarvoor ingestelde werkgroep hoopt een aanvraag voor Europese LIFE subsidie in te dienen waarvan in 2017 duidelijk kan worden of deze succesvol is. In deze begroting is de medefinanciering van zo'n project nog niet opgenomen. De werkgroep zal dienaangaande voorstellen formuleren.

2.1.4 Legakkers

Behoud en beschoeien

Veel schapsakkers verkeren in slechte staat. In het visiedocument voor legakkers dat onder leiding van de provincie is opgesteld voor in eerste instantie de Vinkeveense legakkers, wordt geconstateerd dat het doorgaan met het iedere 20 jaar weer aanbrengen van kunstmatige beschoeiingen onbetaalbaar is. De akkers worden als landschapselement behouden, maar de natuurwinst is vrijwel nihil. Het probleem heeft nog een andere zijde: de afkalvende legakkers leveren een aanzienlijk bijdrage aan de toename van hinderlijk slib in de plassen. Dat is ook slecht voor het doorzicht en dus de waterkwaliteit. Voor het Loosdrechts plassengebied wordt de legakkerproblematiek dus gekoppeld aan de veenslibproblematiek. Legakkerherstel gepaard gaande met veenslibberging. Deze optie wordt in de periode 2016-2017 onderzocht binnen de pilot veenslib waarvan de monitoring nog enkele jaren zal vergen.

In een eerste fase worden de toepassingsmogelijkheden onderzocht voor veenslib uit de Eerste plas als bouwstof voor akkers in het Muyevelde gebied, in een tweede fase wordt slib uit de Vijfde plas toegepast bij legakkers in de Zuidelijke Kievitsbuurt. Als uit de pilot blijkt dat er inderdaad slimme toepassingsmogelijkheden zijn kan dit het begin van een structurele oplossing zijn. Daarom betalen vele partijen mee aan de pilot. Naast de gemeenten Stichtse Vecht en Wijdemerem zijn dit de provincies Noor-Holland en Utrecht, het Waterschap AGV, bewoners verenigd in de BELP en watersportondernemers langs de Oud-Loosdrechtsedijk. Het Plassenschap heeft de pilot opgestart en is de aanbestedende dienst. Bestuurlijke teugkoppeling vindt plaats aan de stuurgroep Oostelijke Vechtplassen. De provincie Noord-Holland levert de projectleider voor de uitvoeringsfase. Deze afspraken zijn vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst.

Beheer

Een belangrijke oorzaak voor het beschadigen en uiteindelijk omvallen van legakkers is het te zwaar worden van de begroeiing. Het in het kader van jaarlijks onderhoud bijhouden van de begroeiing is relatief duur. Tot voor kort werden daarin om het kader van groot onderhoud hele arealen tegelijk kaal geslagen. Zowel voor flora en fauna als voor de recreatieve waarde is deze werkwijze verlaten. Op basis van een in 2016 opgesteld beheerplan wordt nu cyclisch gewerkt waarbij niet veel akkers tegelijk en alle begroeiing ineens worden aangepakt. Uiteraard heeft dit gevolgen voor het onderhoudsbudget.

2.1.5 Vaarwegbeheer

Routebeheer

Vanaf 2015 zijn diverse sloepenroutes in gebruik genomen die om en over het plassengebied lopen. Er is aansluiting op de routes in Gooi en Vechtstreek. Het Plassenschap beheert deze routes. Wanneer het Routebureau er komt worden de routes mogelijk – inclusief het beheerbudget – overgedragen aan dit Routebureau.

Overlast overmatige waterplanten

De gemeente Wijdemerem heeft met het zogeheten Burgerinitiatief het initiatief genomen om diverse methodes voor verwijdering van de Cabomba uit te testen. Het idee dat de exotische en welig tierende waterplant kan of moet worden uitgeroeid is verlaten. Gezocht wordt naar effectieve maaimethodes die niet zorgen voor verdere verspreiding van deze woekerplant. Het Plassenschap werkt hieraan mee. In het convenant inzake Cabombabestrijding wordt vastgelegd dat iedere stakeholder op zijn eigen gebied de plant aanpakt en dat er geen partij verantwoordelijk is voor het totale probleem. Het Plassenschap heeft dan ook slechts een bescheiden budget geraamd. Alleen in een deel van het Tienhovens Kanaal en de Raaisloot, beide in beheer bij het Plassenschap, wordt gemaaid, zoals dat al jaren eerder geschiedde

2.1.6 Organisatie

Het Plassenschap heeft geen eigen personeel, maar maakt gebruik van de diensten die door Recreatie Midden Nederland worden geleverd. Deze uren worden een op een doorbelast in deze begroting

2.1.7 Diversen

Mijnden

De erfpachtcanon Mijnden is in 2012 voor het laatst aangepast. Het schap heeft de grondwaarde van het recreatiecentrum laten taxeren en op basis daarvan de nieuwe canon berekend. In 2017 kan de canon opnieuw worden aangepast. Deze aanpassing van de reguliere erfpachtcanon staat los van de onderhandelingen over de gewenste uitbreiding van de recreatiemogelijkheden en de vestiging van ondererfpacht conform het nieuwe bestemmingsplan Wijdemerem. Opbrengsten uit de vestiging van ondererfpacht en aanpassing van de canon zijn in deze begroting niet geraamd. Doelstelling is maximalisatie van de opbrengst.

Vuilnisophaaldienst.

De vuilnisophaaldienst wordt zoals gebruikelijk voortgezet, waarbij alle kosten integraal worden doorberekend aan de gemeenten Wijdmeren en Stichtse Vecht.

Routes op het land

Een steeds belangrijker onderdeel van deze paragraaf zijn de routes in beheer bij Recreatie Midden-Nederland. Hieronder vallen ook het fietsknooppuntennetwerk (beheerd voor provincie Utrecht) en de Landelijke Fietsroutes in de provincie (beheerd voor het Landelijk Fietsplatform).

In 2014 is het wandelknooppuntennetwerk voor Utrecht-West afgerond en in beheer genomen.

Alle routes, behalve bovengenoemde fietsroutes, ook alle wandelroutes, kanoroutes, skeelerroutes, mountainbikeroute, sloepennetwerk zijn digitaal ingemeten en opgenomen in routebeheer.net. Van alle routes in Routebeheer.net is vervolgens een routeplanner gemaakt waarbij de recreant zelf routes kan maken en deze delen met mederecreanten. Bij de oprichting van het Routebureau kan besloten worden de routes integraal daar in te brengen.

2.2. Paragrafen 2017

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft een aantal paragrafen verplicht voor. In dit hoofdstuk zijn deze opgenomen, voorafgegaan door een paragraaf investeringen.

2.2.1. Investerings

Dit betreft de voor 2017 geraamde (vervangings)investeringen.

	Economische activa	Investering	Bedrag
a.	Bouwkundige werken	Betondeksels	13.000
b.	Machines, apparaten en installaties	Houtversnipperaar	40.000
c.	Machines, apparaten en installaties	Deutz trekker	60.000
		Subtotaal	100.000
d.	Vervoermiddelen	Werkboot: Plassenschap 3	70.000
e.	Vervoermiddelen	Werkboot: Plassenschap 6	60.000
f.	Vervoermiddelen	Bedrijfswagen	45.000
		Subtotaal	175.000
	Maatschappelijke activa	Investering	
g.	Bouwkundige werken	Westelijke Drecht: beschoeiing	500.000
h.	Bouwkundige werken	Strook: beschoeiing	216.000
i.	Bouwkundige werken	Geitekaai: steiger kop havenkom	25.000
			741.000
j.	Bedrijfsgebouwen	Toiletgebouw Marcus Pos	80.000
k.	Machines, apparaten en installaties	Div. terreinen: anti-autobokken	12.500
l.	Machines, apparaten en installaties	Div. terreinen: vuilnisbakken	12.500
		Subtotaal	25.000
	Totaal investeringen		1.134.000

Ad. a Van de betonnen put voor de hydraulische pomp van de brug van de Mijndense sluis zijn de assen afgebroken, waardoor valgevaar van het deksel ontstaat. In het kader van veiligheid moet de deksel worden vervangen, gelijktijdig zullen ook de betonranden worden gerepareerd.

Ad.b Betreft het vervangen van de houtversnipperaar. Deze machine is samen met het recreatieschap Vinkeveense plassen aangeschaft voor de terreinen in het veenweidegebied.

Ad.c De Deutz Fahr trekker is in 2017 technisch afgeschreven en moet worden vervangen.

Ad.d. In 2016 is de Plassenschap 3 (tankbootje) afgeschreven. Hiermee wordt, naast het leeghalen van de putten op Markus Pos en Meent, ook de vuilnisophaaldienst uitgevoerd. Wanneer het bootje met lege tank vaart, is hij door de hoge ligging erg windgevoelig en daardoor moeilijk te manoeuvreren. Terwijl juist bij de vuilnisophaaldienst vaak moet worden aangelegd. Vervangen van de tankboot door een stabielere boot is dan ook aan de orde. Tevens kan dan een nieuwe motor (waarvoor al eerder budget was gereserveerd worden ingebouwd).

Ad.e. De huidige boegschroef van de Plassenschap 6 heeft te weinig capaciteit en loopt daardoor geregeld vast. Voor een zwaardere boegschroef is tevens een nieuwe pijp met groter diameter nodig. Deze grotere pijp kan een raster worden afgesloten waardoor vastlopen van de boegschroef wordt voorkomen.

Ad.f. De Mercedes bestelauto, samen met recreatieschap Vinkeveense plassen aangeschaft, wordt vooral ingezet in de veenweidegebieden van beide schappen. Het kraantje op de wagen is in 2015 vervangen en wordt overgebouwd.

Ad.g. In de begrotingen van 2015, 2016 en 2017 wordt jaarlijks € 500.000 opgevoerd voor het vervangen van de beschoeiingen van de vaarwegen. De beschoeiing wordt uitgevoerd in combidamplanken, een duurzaam product, waarbij de afschrijvingstermijn 40 jaar bedraagt (t.o.v. hardhout dat een afschrijvings- termijn van 25 jaar heeft). In 2016 wordt de nu onbeschoeide oever van de 's Gravelandse Vaart voor een deel voorzien van een traditionele houten beschoeiing. De rest van de beschoeiing van de 's Gravelandse vaart kan indien nodig in 2017/2018 worden vervangen. Ook de beschoeiing van de Muyevelde vaart kan in dit jaar begrotingsjaar worden vernieuwd.

Ad.h. Gefaseerd worden de beschoeiingen van De Strook, de eilanden en de recreatieterreinen vervangen door de duurzame combi damplank (zie hierboven).

Ad.i. In verband met het vervangen van de beschoeiingen van de eilanden, wordt het eventueel vervangen van steigers uitgesteld tot na aanbrengen van de beschoeiing. Uitzondering is de steiger op de kop van de haven van Geitekaai, deze steiger ligt altijd in de schaduw, waardoor de houten dekplanken lang nat blijven en daardoor glad en onveilig. Steigers worden tegenwoordig uitgevoerd in kunststof, niet alleen vanwege de duurzaamheid, maar vooral ook omdat de dekdelen niet glad worden.

Ad.j. Markus Pos is in het kader van Zichtwerk in 2014 opgeknapt. Het oude toiletgebouw is niet alleen aftands, maar ook onhygiënisch. Vervanging vindt plaats in 2017.

Ad.k. Op de terreinen worden anti autobokjes gebruikt om auto's te dwingen in de parkeervakken te blijven. Omdat de staanders op de grens met de grond afrotten, wordt voorgesteld de te vervangen staanders uit te voeren in kunststof.

Ad.l. De vuilnisbakken op de veenweideterreinen zijn aan vervanging toe, van vele bakken is de bodem doorgeroest en sluiten de deksels niet meer. Ze worden vervangen door een meer hufterbestendige, grotere bak.

2.2.2. Paragraaf weerstandsvermogen (risicoparagraaf)

Het weerstandsvermogen is de mate waarin het schap in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid bijgesteld moet worden. Het is van belang voor de financiële gezondheid van het schap voor het begrotingsjaar en de jaren erna. Geen weerstandsvermogen betekent dat elke tegenvaller een probleem oplevert. Dan geval staat de uitvoering van het programma en het beleid van het schap onder druk.

Kengetallen

Kengetallen geven inzicht in de financiële positie van het schap. De uitkomsten worden beoordeeld in relatie tot de financiële positie. Voor de beoordeling wordt gekeken naar de balans en de exploitatie. De eerste drie kengetallen hebben betrekking op de balans. In het vierde kengetal, de structurele exploitatieruimte, komt tot uitdrukking of het schap over voldoende structurele baten beschikt. Door het ontbreken van belastingcapaciteit bij het schap zijn de middelen om de inkomsten te verhogen beperkt.

		2016	2017
a.	Netto schuldquote	188%	222%
b.	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen (totaal geraamde vaste schulden gedeeld door totaal geraamde baten)	188%	222%
c.	Solvabiliteitsratio: (Eigen vermogen +/- subsidies/ Totaal passiva +/- subsidies)	11%	15%
d.	Structurele exploitatieruimte:	7%	5%

Netto schuldquote

Het schap heeft in alleen in de afgelopen jaren enig eigen vermogen opgebouwd. Dit eigen vermogen is beperkt. Investerings worden en worden structureel gefinancierd door het aangaan van langlopende leningen. De afschrijvingen en rente maken deel uit van de reguliere jaarlijkse geraamde baten.

Solvabiliteitsratio

Zoals bij netto schuldquote reeds vermeld is het schap sinds enkele jaren in staat eigen vermogen op te bouwen. De deelnemers kunnen bepalen welke bestemming de reserve krijgt, die boven het benodigde weerstandsvermogen uitkomt.

Structurele exploitatieruimte

De begroting van het schap laat de laatste jaren en in 2016 en 2017 een overschot zien. In de periode 2016-2018 zal er flink in het beschoeien van de vaarwegen worden geïnvesteerd. De kapitaallasten nemen toe, de deelnemersbijdragen worden niet aangepast. De structurele exploitatieruimte zal beperkt zijn. Er kan een klein overschot of tekort zijn. Een overschot of een tekort van € 20.000 leidt tot een kengetal van plus of min één procent.

Uit inventarisatie zijn enkele risico's naar voren gekomen, die met name betrekking hebben op de baten: zoals schutten bij de sluis, vermindering aantal snelvaarontheffingen en eventueel faillissement van erfpachters en/of huurders. M.b.t. de kosten is een explosie van de zogenaamde overmatige waterplanten een risico. Oplopende rente kan bij de financiering van investeringen een risico zijn.

Omschrijving	Risico	Wanneer	Frequentie
Erfpacht en huur (niet kunnen nakomen verplichtingen)	10.000	2016 e.v.	Jaarlijks
Schutgelden Mijndense Sluis	6.000	2016 e.v.	Jaarlijks
Uitgifte snelvaarontheffingen	16.000	2016 e.v.	Jaarlijks
Bestrijding overmatige waterplanten	160.000	2016 e.v.	Jaarlijks
Routebureau	P.M.	2016 e.v.	Jaarlijks
Rente	27.000	2016 e.v.	Jaarlijks
Transitiekosten R.M.N. (aandeel schap)	P.M.	2016 e.v.	Jaarlijks
Totaal	219.000		

Erfpacht en verhuur

De geraamde omzet uit erfpacht en verhuur bedraagt ca. € 200.000. Het risico dat de exploitant niet aan zijn verplichtingen kan voldoen is aanwezig. Het risico wordt ingeschat op 5% van de omzet, zijnde € 10.000.

Schutgelden Mijndense Sluis

De omzet die is gerealiseerd met het schutten bij de Mijndense Sluis is in de afgelopen 3 jaar gemiddeld nagenoeg conform de in de begroting geraamde bedragen. Bij normale weersomstandigheden is de raming realistisch. Bij tegenvallende weersomstandigheden kan de opbrengst zomaar € 10.000 lager uitvallen. Het gemiddelde risico bedraagt € 6.000.

Uitgifte snelvaarontheffingen

De afgelopen jaren is er een duidelijke trend zichtbaar waarbij de populariteit van de snelvaarontheffingen afneemt. Het maximaal aantal van 800 uit te geven ontheffingen wordt nauwelijks gehaald en er is geen wachtlijst meer. Voor 2017 wordt gerekend met 750 uit te geven ontheffingen. Als deze trend zich voortzet zullen de opbrengsten dalen. De voor 2017 geraamde 750 kunnen er in werkelijkheid ook 700 of minder worden. Risico € 16.000.

Bestrijding overmatige waterplanten (Bron: rapport Waternet)

Waternet, gemeente Wijdmeren en lokale ondernemers hebben een plan van aanpak voor de bestrijding van "overmatige begroeiing door waterplanten" opgesteld. Het uitgangspunt is zeker niet dat alle kosten voor rekening van de overheid c.q. het Plassenschap komen.

Bij de berekening van het risico wordt alleen gerekend met kosten in wateren die in eigendom c.q. beheer bij het plassenschap zijn. Het is niet bekend wat dit financieel voor het plassenschap betekent. Als risico voor het schap ramen we, op basis van de cijfers uit het hiervoor genoemde plan van aanpak, evenals in 2016, een bedrag van € 160.000.

Routebureau

Al enkele jaren wordt gesproken over de realisatie van een routebureau in de provincie Utrecht, waarbij middelen beschikbaar worden gesteld door de deelnemers en de schappen. Om deze taak goed te kunnen uitvoeren draagt het schap beheer- en onderhoudsgelden over aan het routebureau. De implementatie kan tot hogere lasten voor de deelnemers leiden. De omvang is nog niet duidelijk, en wordt daarom PM geraamd.

Renterisico

Het rentepercentage voor het aangaan van vaste geldleningen is voor 2016 en 2017 geraamd op 2,5%. In de ramingen is, op basis van de rente (van maart 2016) al rekening gehouden met een opslag naar boven, 2,50%. Een rentepercentage van 1,0% hoger dan deze raming resulteert in extra lasten van € 27.000 per jaar.

Transitie

In het najaar van 2016 zullen de resultaten van de ingezette transitie van de uitvoeringsorganisatie Recreatie Midden-Nederland zichtbaar zijn. Risico's die zich kunnen voordoen betreffen afvloeiing personeel, opleiding en/of andere frictiekosten. Deze kosten moeten door de schappen worden gedragen. De omvang is niet bekend, om die reden kan nu geen raming worden gemaakt. Het aandeel van het schap zal ca. 25% van de werkelijke lasten bedragen. De kosten zullen ten laste van de algemene worden gebracht. Ook dit risico wordt P.M. opgenomen.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit wordt opgebouwd uit beschikbaar weerstandsvermogen (algemene reserve en stille en bestemmingsreserves. Als het beschikbaar weerstandsvermogen onvoldoende blijkt, kan het bestuur besluiten ook de stille of bestemmingsreserves aan te wenden

Reserves

Algemene reserve

Een batig saldo wordt toegevoegd aan de algemene reserve en een nadelig saldo eraan onttrokken. Het is de bevoegdheid van het bestuur om te bepalen hoe zij de algemene reserve wil aanwenden. Het saldo van de algemene reserve is beschikbaar als weerstandsvermogen. De algemene reserve van het plassenschap wordt per 1 januari 2017 geraamd op afgrond € 539.000 en per 31 december 2017 op € 631.000.

Stille reserves

De stille reserves zijn bezittingen, die tegen geen of een te lage waarde zijn gewaardeerd en die direct verkoopbaar zijn. Te laag gewaardeerde bezittingen worden, indien van toepassing, met aangepaste waardering opgenomen in de jaarrekening 2016.

Dekkingsmiddelen kapitaallasten

Dit zijn dekkingsmiddelen van de afschrijvingslasten. Er is een directe relatie tot de betreffende investeringen, de subsidies en/of bestemmingsreserves.

Subsidies

De subsidies zijn ontvangen als bijdrage van derden in door het schap en/of derden gerealiseerde of nog te realiseren investeringen en zijn direct gekoppeld aan de investeringen. De reserve valt evenredig vrij met de afschrijvingen en neutraliseert zo de afschrijvingslasten voor een groot deel.

2.2.3. Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Beheer en onderhoud

Sinds enkele jaren worden meer werkzaamheden uitbesteed aan de markt en wordt minder gebruik gemaakt van eigen personeel.

Het Plassenschap Loosdrecht e.o. heeft een beheersplan voor het gehele werkgebied van het schap. In 2015 is een beheersysteem ingericht en in de loop van de 2016 operationeel geworden. Dit systeem met een koppeling naar GIS, maakt het makkelijker om en is behulpzaam bij het komen tot beleidskeuzes.

Het Plassenschap heeft als taak te voorzien in de behoefte aan recreatieve (basis)voorzieningen op het land en op en aan het water (dagrecreatie, stranden, fiets- en wandelpaden en recreatieve routes) in het buitengebied. Daarnaast heeft het Plassenschap een taak als vaarwegbeheerder (nautisch en zeer beperkt bakbeheer).

Een van de kenmerken van deze voorzieningen is dat zij doorgaans gratis toegankelijk zijn. Ze lenen zich niet of in beperkte mate voor het verkrijgen van eigen inkomsten. Het schap beheert en onderhoudt een groot aantal dagrecreatie-voorzieningen waarvan een deel ouder is dan dertig jaar. Het beheer en onderhoud is gericht op de instandhouding van de bestaande voorzieningen op een zodanige wijze dat deze, binnen de door het bestuur vastgestelde budgetten, *voldoende* bruikbaar zijn. Daarbij moet de voorziening in *een voldoende* staat van onderhoud verkeren; schoon en veilig bruikbaar zijn en voldoen aan wettelijke eisen. Het in stand houden van de recreatieve voorzieningen is een permanente zorg en vraagt grote financiële bijdragen van de deelnemers aan het schap.

Onder regulier beheer en onderhoud wordt verstaan alle werkzaamheden, verrichtingen en uitgaven, die rechtstreeks te maken hebben met het dagelijks gebruik van de voorzieningen. Onder groot onderhoud wordt verstaan werkzaamheden die één keer in een bepaalde periode moeten worden uitgevoerd om de levensduur van een recreatieve voorziening te verlengen.

Hiertoe wordt jaarlijks, op basis van een meerjarig onderhoudsplan, een vast bedrag gedoteerd aan de “voorziening groot onderhoud”. De dotatie bedraagt voor 2017 € 103.000. Voor uitvoering van het groot onderhoud wordt in 2017 € 86.500 geraamd. Per ultimo 2017 wordt het saldo van de voorziening op € 297.200 geraamd.

Wegen

Jaarlijks worden wegen geïnspecteerd. Acties hierop worden planmatig aangepakt en in de meerjaren- begroting opgenomen. Gaten in de half-verharde parkeergedeelten en paden op de recreatieterrinen worden jaarlijks gevuld, net als gaten in het asfalt van toegangswegen en fietspaden. Het periodiek aanbrengen van een nieuwe slijtlaag of deklaag bij de diverse (half)verhardingen behoort tot het groot onderhoud.

Mede omdat een aantal recreatieve voorzieningen zoals al eerder opgemerkt al “oud” is, moet rekening worden gehouden met een stijging van de kosten van groot onderhoud. Dit wordt niet gecompenseerd door vermindering van afschrijvingen op de recreatieve voorzieningen.

De aanlegkosten van bijna alle voorzieningen zijn in het verleden voor 50 tot 100 % gesubsidieerd; op het gesubsidieerde deel is niet afgeschreven.

Gebouwen en riolering

Het onderhoud bestaat voornamelijk uit het periodiek schilderen van het houtwerk, het repareren van kapot sanitair en het verhelpen van storingsen.

Watergangen en oevers

Bij de najaarsschauw wordt de oever- en watervegetatie van de watergangen in het plassengebied uitgemaaid volgens het slotenbestek. De rietvegetatie wordt gemaaid. Het dijkje langs de Westelijke Drecht wordt kort gehouden om uitspoelgaten en lekkages tijdig te kunnen ontdekken. Voor het bestrijden van de overmatige waterplanten is geen budget geraamd, maar budget is wel in de risicoparagraaf opgenomen.

De scheisloten worden in het najaar gesloot.

Vanaf 2015 wordt de beschoeiing van de eilanden en de strook waar nodig vervangen door een duurzame combidamwandbeschoeiing of wordt waar nodig groot onderhoud uitgevoerd.

Waternet heeft brede natuuroevers aangelegd voor de rietoevers van een aantal eilanden. Op deze plaatsen behoeft het schap de beschoeiingen niet te vervangen. Waternet blijft verantwoordelijk voor de afscherming van de natuuroever, terwijl het plassenschap de rietvegetatie bij moet houden.

Het schap beheert ca. 14 kilometer legakkers in de Noordelijke en Zuidelijke Kievitsbuurt en de Muyevelde Wetering. Langs de Westelijke en Oostelijke Drecht, 's Gravelandse vaart, Muyevelde vaart en Kalverstraat zijn de afgelopen 15 jaar nieuwe beschoeiingen aangebracht. De laatste jaren zijn beschoeiingswerkzaamheden uitgevoerd aan Kalverstraat (ca 1/3^e deel), Westelijke Drecht en 's Gravelandse vaart (het onbeschoeide gedeelte langs de weg).

Sluizen

Het Plassenschap heeft een viertal sluizen in bezit. Het beheer en onderhoud van deze vier sluizen is, voor de tweede keer middels een driejarig bestek ondergebracht (2015-2017) bij een aannemer. Deze aannemer voert storingsopvolging uit en tevens het reguliere en groot onderhoud.

Groen: beplantingen

Op de eilanden en terreinen wordt een beheer gevoerd van middenbos. Bij de herinrichting van De Strook op onderdelen een struikenbeplanting aangebracht. Op de legakkers in de Kievitsbuurten en de Muyevelde Wetering wordt hakhoutbeheer gevoerd. Het gaat om ca. 2 kilometer te snoeien akker. Op het terrein Bosdijk wordt meer aan natuurbouw gedaan.

Groen: grasvegetaties

Op de eilanden zijn de gazons allemaal ingericht voor intensief recreatief gebruik, op de terreinen veelal extensiever. Gedurende het seizoen wordt het gras met grote regelmaat gemaaid.

Schoonhouden en vuilafvoer

Dit betreft het schoonhouden van de terreinen, de gebouwen en de watergangen.

Terreininventaris

Terreinmeubilair moet veilig, onderhoudsarm en vandalismebestendig zijn. Elk jaar worden alle speeltoestellen op veiligheid beoordeeld door een gecertificeerd instituut. Op de recreatieterreinen zijn vuilnisbakken geplaatst, waarvan het onderhoud zich beperkt tot het vervangen van vernielde bakken. Waar mogelijk worden ondergrondse vuilcontainers geplaatst. Op de eilanden zijn containers geplaatst. Aan terreininventaris wordt alleen dagelijks onderhoud gepleegd totdat het aan vervanging toe is.

Routes

Een steeds belangrijker onderdeel zijn de routes, zoals het fietsknooppuntennetwerk (in beheer voor provincie Utrecht), het sloepennetwerk en de Landelijke Fietsroutes in de provincie (in beheer voor het Landelijk Fietsplatform). De wandelroutes zijn in het westelijk deel van Utrecht vervangen door een wandelknooppuntennetwerk. Door de aanleg van twee fases van het wandelroutenetwerk is het aantal kilometers wandelroutes met 130 toegenomen. De kosten voor onderhoud en beheer stijgen hierdoor met € 7.500 per jaar.

Materieel en overige

Materieel wordt jaarlijks gekeurd en waar nodig vervangen. Kunstwerken worden door een extern inspectiebureau geïnspecteerd. De hieruit voortkomende acties worden in de meerjarenbegroting opgenomen. Het onderhoud aan installaties (zoals pompen) en de onderhoudscontracten vallen hieronder. Ook het toezicht van de BOA's en werkvoorbereidingen en planning van de opzichter worden hier verantwoord.

2.2.4 Financieringsparagraaf 2017

In het treasurystatuut is het treasurybeleid opgenomen met daarin de producten, partijen en limieten, de treasury-organisatie met taken, bevoegdheden en verantwoordingsrelaties en de bijbehorende informatievoorziening, in totaliteit bedoeld ter beperking van te lopen risico's.

Risicobeheer

De Wet financiering decentrale overheden vermeldt twee normen. Het doel is te voorkomen dat bij herfinanciering van leningen bij aanzienlijk hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het schap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico's.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een bedrag ter grootte van 8,2% van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar met als doel de kortlopende leningen te beperken. De kasgeldlimiet bedraagt € 183.000. Voor 2017 wordt een financieringstekort geraamd van € 137.400 (verschil tussen vaste activa en passiva). Dit wordt gefinancierd uit de lopende middelen.

Renterisiconorm

De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het begrotingstotaal, met als doel het beperken van de gevolgen van een stijgende rente op de rentelasten van het schap. De norm stelt dat per jaar maximaal twintig procent van het begrotingstotaal in aanmerking mag komen voor verplichte aflossingen en renteherzieningen. Voor 2017 is de renterisiconorm € 446.000.

De aflossingen bedragen € 288.000, ruim onder de norm.

2.2.5 Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering van het schap is overgedragen aan de gemeenschappelijke regeling Recreatie Midden-Nederland, zie ook de begroting van RMN. De taken van het schap is de behartiging van de belangen van de openluchtrecreatie binnen het werkgebied, daartoe zijn recreatieve voorzieningen aangelegd en in beheer genomen. De voor het schap werkzame formatie wordt geraamd op 12,2 fte, opgebouwd uit:

Afdeling	2016	2017
Staf	2,9	2,8
Ontwikkeling	2,6	2,5
Instandhouding	6,7	6,9
Totaal	12,2	12,2

De taken van de afdeling Ontwikkeling zijn bestuursondersteuning, project- en procesontwikkeling, inrichtingsplannen, contracten en contractbeheer, bestekken opstellen, communicatie, evenementen etc. De afdeling Instandhouding voert toezicht, beheer en onderhoud uit, hiervoor is een kleine eigen vaarploeg beschikbaar. De staf zorgt voor de algemene ondersteuning: de directeur, het team financiën, de controller, de administratieve ondersteuning en de personeelsadviseur.

Het werkgebied

In het gebied wordt in opdracht van de gemeenten Wijdemeren en Breukelen vuil opgehaald bij particuliere eigendommen. Deze werkzaamheden zijn volledig uitbesteed aan derden. De kosten worden integraal aan de voornoemde gemeenten doorbelast.

Om de bediening van de Mijndense Sluis in het seizoen voldoende te laten zijn wordt, in aanvulling op het eigen personeel, gebruik gemaakt van een vaste inhuurkracht. Het Plassenschap heeft een viertal sluisen in bezit, beheer en onderhoud. Het beheer en onderhoud is middels een driejarig bestek (2015-2017) ondergebracht bij een aannemer.

Voor het schoonhouden van de terreinen en toiletten op de voorzieningen wordt gebruik gemaakt van derden. Ook wordt voor de uitvoering van het dagelijks onderhoud gebruik gemaakt van de systematiek van beeldbestekken en de inhuur van aannemers.

2.2.6 Verbonden partijen

Het schap is deelnemer aan de gemeenschappelijke regeling RMN, de uitvoeringsorganisatie voor vier recreatieschappen. RMN heeft één programma: "Het bieden van een op de behoefte van de recreatieschappen afgestemd uitvoeringsapparaat en het vervullen van de daarmee samenhangende rol van werkgever, alsmede het bevorderen van de onderlinge afstemming tussen de recreatieschappen van de uit te voeren werkzaamheden". Eind 2015 had RMN geen eigen en geen vreemd vermogen.

De exploitatielasten en baten over 2015 worden volledig doorberekend aan de betalende deelnemers.

2.2.7. Paragraaf Lokale heffingen

Het Plassenschap Loosdrecht e.o. verleent ontheffing van een aantal verboden die zijn opgenomen in de Verordening Bescherming Plassengebied, het Besluit Motorboten, de Eilandverordening, de Strookverordening, Voorrangsregeling Mijndense sluis en de Woonschepenverordening.

De tarieven voor het in behandeling nemen en verstrekken van ontheffing worden geheven op grond van de tarieventabel behorende bij de Legesverordening Plassenschap Loosdrecht. De tarieventabel wordt jaarlijks aangepast aan het gestegen prijspeil. Beoogd wordt de tarieven zodanig vast te stellen dat de totale kosten die veroorzaakt worden door de behandeling van ontheffingsaanvragen worden gedekt. De belangrijkste vergoedingen en rechten, die worden geheven in het Loosdrechts Plassengebied zijn:

Omschrijving	2016	2017
Vergoeding snelvaarontheffingen particulieren	273.300	261.700
Rechten motorbootvaren	4.500	4.500
Rechten pleziervaartuigen	1.000	1.000
Schutten Mijndense sluis	80.400	80.400
Voorrangsrecht Mijndense sluis	2.500	2.500
Totalen	361.700	350.100

Van de eilandverordening wordt incidenteel ontheffing verleend voor feestjes. Het woonschepenbeleid wordt ook in de periode 2014-2018 door het Plassenschap uitgevoerd en op verzoek van de gemeente Wijdmeren voorlopig niet overgedragen. De ontheffingen voor de woonschepen die liggen in het Loosdrechtse deel van het plassengebied gelden 5 jaar en zijn in 2014 verlengd tot en met 2018. De rechten voor een ontheffing van 5 jaar bedragen in 2016 € 230,00. Dit bedrag wordt in 2017 verhoogd tot € 232,00.

Snelvaren particulieren

De ontheffingen om te kunnen snelvaren op de 1^e t/m 4^e plas en de waterskibaan op de 5^e plas worden verleend op grond van het Besluit Motorboten, een verkeersbesluit dat het mogelijk maakt ontheffing te verlenen van het verbod om sneller te varen dan 12 km/uur gedurende een beperkt aantal uren per dag.

Het maximaal aantal uit te geven ontheffingen bedraagt 800. Voor 2017 worden er 750 geraamd. Het tarief per ontheffing wordt in 2017 met 1,0% verhoogd en bedraagt € 317,00 (2016 € 314,00).

Omdat geruime tijd de vraag naar snelvaarontheffingen hoger was dan het maximaal te verstrekken aantal is er een wachtlijst ingesteld. Tegen betaling wordt een aanvrager op deze lijst geplaatst. Momenteel is de vraag echter kleiner dan het aanbod en wordt de wachtlijst niet gehanteerd. Indien de vraag weer hoger wordt dan het aanbod is de prijs om op de wachtlijst te komen € 13,00.

Voor het incidenteel snelvaren worden max. 30 dagontheffingen verkocht tegen een tarief in 2017 van € 40,00 (2016 eveneens € 40,00). Naar verwachting worden in 2017 400 dagontheffingen verkocht.

Kievitsbuurtontheffing e.d.

Artikel 5 van het besluit Motorboten maakt het mogelijk ontheffing te verlenen om te varen met ingeschakelde motor in natuurgebied. Deze ontheffingen worden verleend aan eigenaren van percelen in de Zuidelijke Kievitsbuurt, de Oostelijke Vuntus en de Ster. De ontheffingen hebben een looptijd van 1 jaar en het tarief bedraagt voor 2017 € 31,00 (2016 € 31,00).

Pleziervaartuigontheffing

In de Verordening Bescherming Plassengebied is een verbod opgenomen op het onbemand afmeren van pleziervaartuigen in landschappelijk kwetsbare gebieden. In de meest kwetsbare gebieden is het tevens verboden gedurende de nacht bemand af te meren. De ontheffing die van het afmeerverbod worden verleend aan eigenaren van recreatiepercelen zijn overdraagbaar op opvolgende eigenaren. Ontheffingen voor nieuwe ligplaatsen in kwetsbare gebieden worden uit landschappelijke overweging niet uitgegeven. De ontheffingen die geldig zijn in de periode van 1 april tot 1 november hebben een looptijd van 5 jaar en kennen een tarief van € 310,00 (2016 € 306,00).

Schutgelden Mijndense Sluis

Het beheer van de sluisen is niet kostendekkend. Jaarlijks zijn er tekorten die jaarlijks ten laste komen van de beschikbaar gestelde dekkingsmiddelen. De tarieven voor het passeren van de Mijndense sluis is afhankelijk van de lengte van de boot en varieert van € 2,00 tot max. € 7,00.

Voorrang Mijndense Sluis

De secretaris van het Plassenschap kan schepen met een economische functie en die langer zijn dan 20 meter het recht van voorrang verlenen bij schutting door de Mijndense sluis. Het recht geldt in zomerperiode van 1 mei tot en met 15 september en kost voor 2017 € 405,00 per schip.

2.2.8. Paragraaf grondbeleid

Het Plassenschap Loosdrecht e.o. bezit totaal zo'n 650 hectare grond en water binnen het werkgebied. Deze bezittingen zijn op hoofdlijnen onder te verdelen in dagrecreatieterreinen, de legakkers, oeverlanden, sluisen, water en het recreatiecentrum Mijnden. Het schapsbeleid is er, in principe, op gericht zijn terreinen zoveel mogelijk gratis en openbaar toegankelijk aan te bieden aan de recreant.

Verkoop van eigendommen is een optie wanneer het betreffende perceel geen functie heeft of zal krijgen, die bijdraagt aan de doelstellingen van het schap en wanneer een andere eigenaar beter de zorg voor dat perceel op zich kan nemen. Ruiling van percelen wordt overwogen wanneer dat ten goede komt aan het realiseren van de doelstellingen van het schap.

Aankoop van grond is alleen aan de orde als dat bijdraagt aan de doelstellingen van het schap.

De bestemming die de gemeenten aan de gronden hebben toegekend, biedt weinig ruimte voor commerciële exploitatie.

De grond waarop het recreatiecentrum Mijnden is gevestigd, is voor een periode van 50 jaar in erfpacht uitgegeven aan derden.

Tot slot is op het terrein de Strook een opstalrecht verleend aan een horecaondernemer.

Deze opstalrechtovereenkomst wordt één keer per 5 jaar, voor het eerst weer in 2018 verhoogd met het prijsindexcijfer over de afgelopen periode. Met deze horecaondernemer is verder een erfpachtovereenkomst met opstalrecht afgesloten inzake een woning op de strook.

3.0. Financiële positie Plassenschap Loosdrecht e.o.

Algemeen

Het plassenschap presenteert raamt ook voor 2017 een overschot. Dit overschot wordt toegevoegd aan de algemene reserve, dit om het weerstandsvermogen aan te kunnen houden en om mee te kunnen betalen aan de gewenste vernieuwingen in het gebied. Het geraamde batig saldo neemt in de komende jaren sterk af. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door de toename van de kapitaallasten als gevolg van investeringen in de beschoeiing van de vaarwegen, anderzijds door de vermindering van het aantal verstrekte snelvaarontheffingen en de gehanteerde nullijn voor de deelnemersbijdragen.

Vaste activa

Materiële vaste activa

De boekwaarde van de bezittingen (aanschafwaarde, investeringen, vervangingsinvesteringen minus afschrijvingen) wordt per 1-1-2017 geraamd op € 5.215.900, per ultimo 2017 bedraagt deze boekwaarde € 5.918.200. Deze boekwaarde bestaat voor het belangrijkste deel uit de boekwaarde van "Grond-, weg- en waterbouwkundige werken ad. € 4.156.300 en de boekwaarde van grond en terreinen ad. € 957.500. Samen ruim 86% van het totaal.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Algemene reserve (weerstandsvermogen)

Het voor 2017 geraamde batig saldo bedraagt € 92.000. Per ultimo 2017 is op basis van de ramingen voor weerstandsvermogen, nieuw beleid en vervangingsinvesteringen een bedrag van € 631.000 beschikbaar.

Bestemmingsreserve: Dekkingsmiddelen kapitaallasten

Bij de investeringen worden regelmatig subsidies verkregen, deze worden ondergebracht in bestemmingsreserves en fungeren als dekkingsmiddelen voor de kapitaallasten. Een subsidie valt evenredig vrij met de afschrijving van de investering waaraan ze gekoppeld is. Het totaal verantwoorde subsidiebedrag bedraagt per 1-1-2017 nog afgerond € 760.000, per ultimo 2017 is dit bedrag, door de vrijval, afgenomen tot afgerond € 647.000.

Vreemd vermogen

Het verschil tussen boekwaarde vaste activa (minus dekkingsmiddelen kapitaallasten) en het eigen vermogen moet worden gefinancierd met vreemd vermogen. Het vreemde vermogen bestaat uit het saldo van de voorziening groot onderhoud en de aangegane vaste langlopende geldleningen.

De financiering vindt in hoofdzaak plaats met behulp van vreemd vermogen, geld aangetrokken bij in bijna alle gevallen de B.N.G. Het vreemd vermogen wordt per 1-1-2017 geraamd op € 3.480.000. In 2017 wordt op basis van de raming een vaste geldlening aangetrokken van € 1.000.000. Per ultimo 2017 wordt het saldo van het vreemd vermogen geraamd op € 4.192.000.

De omvang van de voorziening groot onderhoud is beperkt. Jaarlijks wordt er een bedrag van ruim € 100.000 gedoteerd, doordat structureel groot onderhoud wordt uitgevoerd neemt de voorziening in omvang beperkt toe. Per ultimo 2017 wordt de omvang van de voorziening geraamd op afgerond € 297.000. Het financieringstekort voor het plassenschap wordt per 1-1-2017 geraamd op afgerond € 156.000, in 2017 wordt een financieringsoverschot geraamd van € 6.000, zodat het verschil tussen de boekwaarde van de vaste activa enerzijds en van het eigen en vreemd vermogen anderzijds per ultimo 2017 wordt geraamd op afgerond € 150.000.

Dit bedrag wordt in 2017 gedekt uit de beschikbare liquide middelen. Zie ook de kengetallen in de paragrafen.

3.1.1 Geprognosticeerde balans per 1-1-2017 en 31-12-2017

ACTIVA	Ultimo 2017	Ultimo 2016
1 Vaste activa		
<i>A Immateriële vaste activa</i>	0	0
<i>B Materiële vaste activa</i>	5.918.200	5.215.900
Investeringen met een economisch nut		
Gronden uitgegeven in erfpacht	407.800	407.800
Overige investeringen met economisch nut	546.900	336.600
Investeringen met een maatschappelijk nut	4.963.500	4.471.500
<i>C Financiële vaste activa</i>	0	0
Totaal activa	<u>5.918.200</u>	<u>5.215.900</u>
PASSIVA	Ultimo 2017	Ultimo 2016
3 Vaste passiva		
<i>H Eigen vermogen</i>	1.278.200	1.298.800
Algemene reserve	631.000	538.900
Overige bestemmingsreserves	647.200	759.900
<i>I Voorzieningen</i>	297.200	280.700
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	297.200	280.700
<i>J Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer</i>	4.192.300	3.480.100
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	4.192.300	3.480.100
Totaal passiva	<u>5.767.700</u>	<u>5.059.600</u>
Financieringstekort	<u>150.500</u>	<u>156.300</u>
Totaal generaal	<u>5.918.200</u>	<u>5.215.900</u>

3.1.2 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De begroting is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft. Het boekjaar is gelijk aan het kalenderjaar.

Algemeen

De waardering van activa en passiva vindt plaats op basis van inkoopprijs en bijkomende kosten. Tenzij bij de desbetreffende post anders wordt vermeld, zijn de activa en passiva opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs (aanschafwaarde minus afschrijvingen c.q. aflossingen).

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd.

Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Vaste activa

Materiële vaste activa

Volgens artikel 59 BBV dient er een onderscheid gemaakt te worden tussen investeringen met uitsluitend maatschappelijk nut in de openbare ruimte en investeringen met een (beperkt) economisch nut. Investerings die verhandelbaar zijn en/of op enigerlei wijze kunnen leiden tot of bijdragen aan het verwerven van inkomsten zijn investeringen met economisch nut. Niet relevant daarbij is of de investering geheel kan worden terugverdiend.

Materiële vaste activa met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijging- of vervaardigingsprijs minus eventuele investeringsbijdragen van derden.

De afschrijvingen zijn gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgprijs of vervaardigingsprijs, rekening houdend met een eventuele bijdrage van derden en de ingeschatte restwaarde. Indien ingebruikname plaatsvindt vóór 1 juli, vindt afschrijving plaats over het gehele boekjaar. Indien ingebruikname plaatsvindt ná 1 juli vindt de eerste afschrijving plaats in het eerstvolgende boekjaar.

Afschrijvingspercentages

De volgende afschrijvingspercentages worden gehanteerd:

<u>Onderdeel</u>	<u>afschrijvingstermijn</u>
Grond en water	geen afschrijvingen
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	5 tot 40 jaren
Bedrijfsgebouwen	5 tot 25 jaren
Vervoermiddelen	8 tot 12 jaren
Machines, apparaten en installaties	5 tot 20 jaren
Onderzoek en voorbereiding	5 jaren
Overige materiële vaste activa	10 tot 20 jaren

Vaste passiva

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde verminderd met gedane aflossingen en hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer. Het rentepercentage voor nieuwe geldleningen is conservatief op 2,5% gesteld.

Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves zijn opgenomen voor de oorspronkelijke waarden, minus de afschrijving op de activa die aan deze bestemmingsreserves zijn gekoppeld.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Algemeen

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

4.1 Exploitatieoverzicht lasten en baten

Lasten	Rekening 2014	Begroting 2016	Begroting 2017
03a. Doorbelaste personeelskosten	944.600	978.400	914.200
03c. Doorbelaste apparaatskosten	166.300	158.600	234.100
05. Inhuur personeel van derden	56.900	66.800	40.700
07. Rente en afschrijvingen	425.900	502.400	555.700
09. Huur en pachten	3.600	0	0
11. Bestuurs- en apparaatskosten	21.900	22.300	35.500
13. Belastingen en verzekeringen	23.200	26.600	26.500
15. Energie- en waterkosten	27.300	30.900	29.700
17. Onderhoud en vuilafvoer	349.500	280.700	280.500
19. Voorziening groot onderhoud	98.800	101.500	103.000
21. Publiciteits- en overige kosten	12.400	8.100	7.600
Totaal Lasten	2.130.400	2.176.300	2.227.500

Baten			
02. Opbrengsten van eigendommen	266.800	273.700	289.200
04. Rechten	281.300	289.700	278.100
06. Rente	200	2.400	2.400
08. Overige baten	91.100	89.000	89.600
10. Nagekomen baten	3.400	0	0
12. Dekkingsmiddelen	1.513.800	1.546.900	1.547.600
<i>Deelnemersbijdrage</i>	<i>1.274.400</i>	<i>1.306.400</i>	<i>1.306.400</i>
<i>Deelnemersbijdrage doorschuif-btw</i>	<i>239.400</i>	<i>240.500</i>	<i>241.200</i>
Totaal baten	2.156.600	2.201.700	2.206.900

14. Bij: Mutaties reserves	17.200	0	0
14. Af: Mutaties reserves	159.800	110.700	112.700

Toevoeging aan algemene reserve	168.800	136.100	92.100
Onttrekking aan algemene reserve	0	0	0

5.1 Investeringsstaat 2016 - 2020

Uitgaven	2016	2017	2018	2019	2020
EC grond en water	0	0	0	0	0
EC bouwkundige werken	0	13.000	0	0	0
EC bedrijfsgebouwen	0	0	0	0	0
EC woonruimtes	0	0	0	0	0
EC mach., apparaten en installaties	10.000	100.000	40.000	4.500	0
EC vervoermiddelen	56.000	175.000	15.000	0	0
EC overige materiële vaste activa	0	0	0	0	0
Totaal EC materiële vaste activa	66.000	288.000	55.000	4.500	0
MA grond en water	0	0	0	0	0
MA bouwkundige werken	716.000	741.000	1.556.000	336.000	0
MA bedrijfsgebouwen	0	80.000	0	0	0
MA woonruimtes	0	0	0	0	0
MA mach., apparaten en installaties	0	25.000	0	0	0
MA vervoermiddelen	0	0	0	0	0
MA overige materiële vaste activa	0	0	0	0	0
MA routes	0	0	0	0	0
Totaal MA materiële vaste activa	716.000	846.000	1.556.000	336.000	0
MA onderzoek en voorbereiding		0	0	0	0
Totaal immateriële vaste activa	0	0	0	0	0
Afschrijving desinvesteringen	34.500	194.200	54.100	6.600	0
Onttrekking aan reserves en vrijval subsidies	110.700	112.700	112.600	111.100	111.100
Onttrekking aan voorziening groot onderhoud	53.900	86.500	93.700	114.700	180.700
Aflossing opgenomen langlopende geldleningen	272.900	287.900	312.600	325.200	307.700
Financieringsoverschot	4.400	5.900	0	0	0
Totaal	1.258.400	1.821.200	2.184.000	898.100	599.500

5.1 Financieringsstaat 2016 - 2020

Inkomsten (desinvesteringen)	2016	2017	2018	2019	2020
EC grond en water	0	0	0	0	0
EC bouwkundige werken	0	0	0	0	0
EC bedrijfsgebouwen	0	0	0	0	0
EC woonruimtes	0	0	0	0	0
EC mach., apparaten en installaties	8.000	92.800	0	4.700	0
EC vervoermiddelen	27.300	101.400	59.200	3.600	0
EC overige materiële vaste activa	0	0	0	0	0
Totaal EC materiële vaste activa	35.300	194.200	59.200	8.300	0
MA grond en water	0	0	0	0	0
MA bouwkundige werken	0	0	0	0	0
MA bedrijfsgebouwen	0	0	0	0	0
MA woonruimtes	0	0	0	0	0
MA mach., apparaten en installaties	0	0	0	0	0
MA vervoermiddelen	0	0	0	0	0
MA overige materiële vaste activa	0	0	0	0	0
MA routes	0	0	0	0	0
Totaal MA materiële vaste activa	0	0	0	0	0
MA onderzoek en voorbereiding	0	0	0	0	0
Totaal immateriële vaste activa	0	0	0	0	0
Uit afschrijving vrijgekomen middelen	385.500	431.900	436.500	419.900	394.600
Toevoeging aan reserves en ontvangen subsidies	136.100	92.100	27.300	25.600	51.000
Dotatie aan voorziening groot onderhoud	101.500	103.000	103.800	104.900	106.000
Af te sluiten langlopende geldleningen	600.000	1.000.000	1.500.000	300.000	0
Financieringstekort	0	0	57.200	39.400	47.900
Totaal	1.258.400	1.821.200	2.184.000	898.100	599.500

6.1 Exploitatieoverzicht lasten en baten

Lasten	Rekening 2014	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
03a. Doorbelaste personeelskosten	944.600	978.400	914.200	923.300	932.500	941.800
03c. Doorbelaste apparaatskosten	166.300	158.600	234.100	236.400	238.800	241.200
05. Inhuur personeel van derden	56.900	66.800	40.700	41.100	41.500	41.900
07. Rente en afschrijvingen	425.900	502.400	555.700	578.300	570.200	536.500
09. Huur en pachten	3.600	0	0	0	0	0
11. Bestuurs- en apparaatskosten	21.900	22.300	35.500	35.900	36.300	36.700
13. Belastingen en verzekeringen	23.200	26.600	26.500	26.800	27.100	27.400
15. Energie- en waterkosten	27.300	30.900	29.700	30.000	30.300	30.600
17. Onderhoud en vuilafvoer	349.500	280.700	280.500	283.300	286.100	289.000
19. Voorziening groot onderhoud	98.800	101.500	103.000	104.000	105.000	106.100
21. Publiciteits- en overige kosten	12.400	8.100	7.600	7.700	7.800	7.900
Totaal Lasten	2.130.400	2.176.300	2.227.500	2.266.800	2.275.600	2.259.100

Baten						
02. Opbrengsten van eigendommen	266.800	273.700	289.200	273.700	276.400	279.200
04. Rechten	281.300	289.700	278.100	264.900	267.500	270.200
06. Rente	200	2.400	2.400	2.400	2.400	2.400
08. Overige baten	91.100	89.000	89.600	90.500	91.400	92.300
10. Nagekomen baten	3.400	0	0	0	0	0
12. Dekkingsmiddelen	1.513.800	1.546.900	1.547.600	1.550.000	1.552.400	1.554.900
<i>Deelnemersbijdrage</i>	<i>1.274.400</i>	<i>1.306.400</i>	<i>1.306.400</i>	<i>1.306.400</i>	<i>1.306.400</i>	<i>1.306.400</i>
<i>Deelnemersbijdrage doorschuif-btw</i>	<i>239.400</i>	<i>240.500</i>	<i>241.200</i>	<i>243.600</i>	<i>246.000</i>	<i>248.500</i>
Totaal baten	2.156.600	2.201.700	2.206.900	2.181.500	2.190.100	2.199.000

14. Bij: Mutaties reserves	17.200	0	0	0	0	0
14. Af: Mutaties reserves	159.800	110.700	112.700	112.600	111.100	111.100

Toevoeging aan algemene reserve	168.800	136.100	92.100	27.300	25.600	51.000
Onttrekking aan algemene reserve	0	0	0	0	0	0

7. BIJLAGEN

7.1 Overzicht van aanschafwaarden, afschrijvingen en boekwaarden van nog niet afgeschreven eigendommen per 31-12-2017

Omschrijving	Aanschafwaarde per 1-1-2017	Investeringen 2017	Desinvestering 2017	Aanschafwaarde per 31-12-2017	Afschrijving per 1-1-2017	Afschrijving 2017	Afschrijving desinvestering 2017	Totale afschrijving 31-12-2017	Boekwaarde eind 2016	Boekwaarde eind 2017
EC grond en water	407.800	0	0	407.800	0	0	0	0	407.800	407.800
EC bouwkundige werken	192.200	13.000	0	205.200	142.500	3.200	0	145.700	49.700	59.500
EC bedrijfsgebouwen	58.900	0	0	58.900	50.100	2.900	0	53.000	8.800	5.900
EC woonruimtes	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
EC mach., apparaten en installaties	248.000	100.000	92.800	255.200	157.100	33.600	92.800	97.800	90.900	157.400
EC vervoermiddelen	469.200	175.000	101.400	542.800	285.900	37.000	101.400	221.500	183.300	321.300
EC overige materiële vaste activa	43.000	0	0	43.000	39.100	1.100	0	40.200	3.900	2.800
Totaal EC materiële vaste activa	1.419.100	288.000	194.200	1.512.900	674.700	77.800	194.200	558.200	744.400	954.700
MA grond en water	976.300	0	0	976.300	426.600	0	0	426.600	549.700	549.700
MA bouwkundige werken	9.352.900	741.000	0	10.093.900	5.621.400	316.300	0	5.937.600	3.731.500	4.156.300
MA bedrijfsgebouwen	381.300	80.000	0	461.300	309.100	18.000	0	327.100	72.200	134.200
MA woonruimtes	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
MA mach., apparaten en installaties	44.000	25.000	0	69.000	36.700	4.500	0	41.200	7.300	27.800
MA vervoermiddelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
MA overige materiële vaste activa	219.400	0	0	219.400	124.000	13.400	0	137.400	95.400	82.000
MA routes	19.300	0	0	19.300	3.900	1.900	0	5.800	15.400	13.500
Totaal MA materiële vaste activa	10.993.200	846.000	0	11.839.200	6.521.700	354.100	0	6.875.700	4.471.500	4.963.500
MA onderzoek en voorbereiding	4.100	0	0	4.100	4.100	0	0	4.100	0	0
Totaal immateriële vaste activa	4.100	0	0	4.100	4.100	0	0	4.100	0	0
Totaal vaste activa	12.416.400	1.134.000	194.200	13.356.200	7.200.500	431.900	194.200	7.438.000	5.215.900	5.918.200

7.2 Staat van reserves en voorzieningen per 31-12-2017

Naam reserve en voorziening	Saldo begin 2017	Bij rente 2017	Bij stortingen 2017	Af 2017	Saldo eind 2017
Algemene reserve					
Toevoeging / onttrekking algemene reserve	538.900		105.200	0	644.100
Bestemmingsreserves					
Ontvangen subsidies	759.900	0	0	112.700	647.200
Voorziening groot onderhoud	280.700	0	103.000	86.500	297.200
Totaal	1.579.500	0	208.200	199.200	1.588.500

7.3 Overzicht van langlopende geldleningen per 1-1-2017 en per 31-12-2017

Bank	Ingangsdatum	Oorspronkelijk bedrag	Looptijd	O, S, R	Datum laatste aflossing	Rentepercentage	Aflossingen tot en met 1-1-2017	Saldo begin 2017	Opgenomen 2017	Aflossing 2017	Rente 2017	Saldo eind 2017
BNG (II)	02-12-1998	453.800	20	S	02-12-2018	4,69%	408.490	45.310		22.690	2.038	22.620
BNG (III)	16-12-1998	499.200	20	S	16-12-2018	4,70%	449.460	49.740		24.960	2.286	24.780
BNG	15-07-1999	589.900	20	S	15-07-2019	5,24%	501.395	88.505		29.495	3.918	59.010
BNG	14-07-2000	544.500	20	S	14-07-2020	5,95%	435.425	109.075		27.225	5.735	81.850
BNG	12-02-2001	320.000	20	S	12-02-2021	5,50%	240.000	80.000		16.000	3.621	64.000
BNG	13-12-2001	450.000	20	S	13-12-2021	5,02%	337.500	112.500		22.500	5.589	90.000
BNG	28-10-2002	600.000	20	S	28-10-2022	4,93%	420.000	180.000		30.000	8.611	150.000
BNG	30-03-2004	500.000	20	S	30-03-2024	4,32%	300.000	200.000		25.000	7.823	175.000
BNG	07-09-2005	200.000	20	S	07-09-2025	3,86%	110.000	90.000		10.000	3.351	80.000
BNG	17-12-2009	500.000	20	S	17-12-2029	4,30%	175.000	325.000		25.000	13.931	300.000
Geldinstelling	01-07-2016	2.200.000	40	S	01-07-2056	2,50%	0	2.200.000		55.000	54.311	2.145.000
Geldinstelling	01-07-2017	1.000.000	40	S	01-07-2057	2,50%	0	0	1.000.000	0	12.603	1.000.000
Totaal		7.857.400					3.377.270	3.480.130	1.000.000	287.870	123.817	4.192.260

Afgerond

3.377.300 3.480.100 1.000.000 287.900 123.800 4.192.300